

เปิดใจสนทนา

เรื่อง : บุตา ทา : ทามน์

โยเซม โอรือจ
โลกที่สว่างไสวในดวงตาที่มีดมิต

โยธิน โอรุติ เป็นหญิงสาวจากแดน
อาทิตย์อุทัยที่พูดภาษาไทยชัดถ้อยชัดคำ
ทุกครั้งที่ส่งอี-เมลไปหาโยธินหรือโย
จะตอบมาอย่างรวดเร็วทุกครั้ง แต่กว่าเรา
ได้พบหน้าพูดคุยกับโยโดยไม่ผ่านอุปกรณ์
สื่อสารใด ๆ เวลาที่ส่วงผ่านเป็นเดือน
เพราะเธอต้องเดินทางไปโน่นมานี่หลายแห่ง
ทั้ง เนปาล ลาว ก่อนกลับไปพำนักที่อำเภอพร้าว
จังหวัดเชียงใหม่ กระทั่งเธอลงมาทำ
กิจกรรมห้องสมุดที่จังหวัดสุพรรณบุรี
เราถึงมีโอกาสเจอกัน

แม้สายตาของโยจะมองไม่เห็น แต่
กลับไปไหนมาไหนทั้งใกล้ไกลด้วยตัวเอง
เสมอ มากองเทพฯ ก็ใช้บริการรถไฟฟ้า
ไปต่างจังหวัดก็นั่งรถตุ๋ เข้าออกชอกชอย
ก็ซ้อนท้ายมอเตอร์ไซด์ ล่าสุดไปเที่ยวเนปาล
มา เธอยังไปเดินขึ้นภูเขากับเพื่อนที่เมือง
โพคารา หลายสิ่งหลายอย่างที่เธอทำ
บางครั้งคนที่มองเห็นโลกชัดเจนกลับ
ไม่เคยทำ

นอกจากนี้เธอยังเป็นนักเดินทาง
ที่เดินทางไปพร้อมกับหนังสือ ไปตาม
หมู่บ้าน ตามโรงเรียนในชนบทที่ห่างไกล
แบ่งปันจัดกิจกรรมให้เด็ก ๆ ได้สนุกกับ
การอ่าน และก่อตั้งสมาคมคาราวานหนอน
หนังสือขึ้นมา ด้วยแรงบันดาลใจที่เกิดขึ้น
เพราะหนังสือ เพื่อนคนสำคัญตั้งแต่
วัยเยาว์ของโยธิน หญิงสาวที่ทำให้เรา
รู้ซึ้งว่า สิ่งสำคัญไม่อาจมองเห็นด้วย
ดวงตา

กิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่ไปตามโรงเรียน

พูดไทยเก่งมาก มีวิธีฝึกฝนยังงี้คะจึงพูดได้ชัดแจ่มขนาดนี้

ตอนแรกมีครูสอนคะ เป็นคนไทย เขาเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนที่ญี่ปุ่น ตอนเรียนมหาวิทยาลัยโยได้มาเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนที่ธรรมศาสตร์ พอมาอยู่เมืองไทยก็ฝึกฝนต่อ เรียนไปพูดไป เพราะเราฟังอย่างอื่นเช่นท่าทางไม่ได้ เลยต้องใช้การพูดเป็นหลัก

อยู่เมืองไทยมาทีปีแล้วคะ และได้กลับไปเยี่ยมบ้านที่ญี่ปุ่นบ่อยไหม

ถ้านับตอนเรียนที่ธรรมศาสตร์ด้วย 1 ปี จนถึงวันนี้ก็ขึ้นปีที่ 6 คะ ส่วนบ้านที่ญี่ปุ่นกลับปีละ 2-3 ครั้ง ปีนี้จองตั๋วกลับไว้แล้วตอนเดือนพฤษภาคม

โยเกิดและเติบโตที่จังหวัดไหนของญี่ปุ่น

จังหวัดโคจิ เกะชิโกะกุ อยู่ทางภาคใต้ของญี่ปุ่น เกะชิโกะกุต้องข้ามทะเลจากทางอิโรชิม่า โยเกิดแล้วก็เรียนอยู่ที่

โคจิถึงอายุ 15 จึงย้ายไปเรียนที่โตเกียว ช่วงมัธยมปลายไปเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนที่อเมริกา 1 ปี กลับจากอเมริกาก็มาเรียนซ้ำชั้น ม.6 อีก 1 ปี

ปัญหาเรื่องการมองเห็นเป็นมาตั้งแต่ตอนไหนคะ

โยมีปัญหาสายตาตั้งแต่เด็ก หลังจากเกิดได้ 2 วัน ทางบ้านสังเกตว่าดวงตาน่าจะมีปัญหา เลยพาไปหาหมอ แล้วก็ผ่าตัด 3-4 ครั้ง แต่ไม่สำเร็จ คุณหมอบอกพ่อแม่ให้เตรียมใจส่งลูกให้เรียนที่โรงเรียนสอนคนตาบอดนะตอนเด็ก ๆ โยยังเห็นนิด ๆ แต่แค่พวกสีพวกแสง ไม่ได้เห็นเยอะมากพอที่จะอ่านหนังสือด้วยตา หรือแยกว่าใครเป็นใคร แต่ใส่เสื้อสีชมพูอะไรอย่างนี้พอมองเห็น ต่อมาอาการค่อย ๆ ทรุดลง เป็นต้อกระจกกับต้อหินผสม จนบอดสนิทตอนอายุ 17

เรียนที่โรงเรียนสอนคนตาบอดตั้งแต่ชั้นประถมเลยหรือเปล่าคะ

ตอนอนุบาลเรียนที่โรงเรียนปกติ พอขึ้น ป.1 เข้าโรงเรียนสอนคนตาบอดประจำจังหวัด มัธยมก็เหมือนกัน เพราะที่ญี่ปุ่นจะเป็นการศึกษาพิเศษซะส่วนใหญ่ ไม่ค่อยมีการศึกษาโรงเรียนร่วม โรงเรียนร่วมคือโรงเรียนทั่วไปที่รับเด็กพิการเข้ามาเรียนในห้องเรียนโดยมีครูช่วยต่างหาก แต่ที่ญี่ปุ่นส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนพิเศษ คือโรงเรียนที่มีแต่เด็กพิการประเภทใดประเภทนั้น มีโรงเรียนสอนคนตาบอด

ถ้าโยเกิดมาเหมือนเด็กทั่วไปคงไม่ได้เรียน
ที่โตเกียวแน่ ๆ เพราะขนาดพี่สาวก็เรียนที่โคจิและ
ใช้ชีวิตที่โน่นตลอด นอกจากนั้นพ่อแม่ก็อยากให้เรา
มีประสบการณ์ต่าง ๆ พาไปที่โน่นที่นี้ ขึ้นรถไปไหน
ต่อไหน ต้องขอบคุณพ่อแม่ เพราะพวกเขาไม่เคยช้อน
โยไว้ในบ้าน ไม่อายที่จะพาเราไปเจอโลกข้างนอก

โรงเรียนสอนคนหูหนวก โรงเรียนสอนเด็กพิการทางการ
เคลื่อนไหว โรงเรียนสอนเด็กพิการทางสติปัญญา โยเรียน
ที่โรงเรียนสอนคนตาบอดตั้งแต่ ป.1 จนถึง ม.6 ยกเว้น
ปีหนึ่งที่ไปเรียนที่อเมริกา ตอนนั้นได้เรียนทั้งโรงเรียนสอน
คนตาบอดและเรียนปกติทั่วไป

คุณพ่อคุณแม่คงต้องเป็นห่วงดูแลเป็นพิเศษ

เขาก็เป็นห่วงเป็นพิเศษ ที่บ้านไม่ได้เป็นคนตามสมัย
มาก ทั้งพ่อทั้งแม่จบ ม.6 ญาติ ๆ ไม่ค่อยมีคนที่จะปรึกษาหารือ
ไม่เคยมีคนพิการในบ้านด้วย เลยไม่รู้ว่าจะดูแลเราอย่างไร
ตั้งแต่ต้น เขาก็ไปปรึกษากับคนโน้นคนนี้ ก็พอปรับตัวได้
อีกอย่างหนึ่งเราเป็นผู้หญิงด้วยเลยเป็นห่วงและเอาใจใส่
มากกว่าปกติ เพราะพ่อแม่เชื่อว่าถ้าเกิดมาเป็นเด็กตาบอด
เราต้องมีทักษะติดตัวไว้ มีการศึกษา มีหน้าที่การงานดี ๆ
เพราะเราเป็นผู้หญิง ถ้าเกิดโตแล้วแฟนตีแฟนตบเราก็
หย่ากันไม่ได้ (หัวเราะ) แต่ถ้ามีการงานทำ เราก็ดูแลตัวเองได้
เขาเลยส่งไปเรียนหนังสือที่โตเกียว แต่ถ้าโยเกิดมาเหมือน
เด็กทั่วไปคงไม่ได้เรียนที่โตเกียวแน่ ๆ เพราะขนาดพี่สาวก็
เรียนที่โคจิและใช้ชีวิตที่โน่นตลอด นอกจากนั้นพ่อแม่ก็อยาก
ให้เรามีประสบการณ์ต่าง ๆ พาไปที่โน่นที่นี้ ขึ้นรถไปไหน
ต่อไหน ต้องขอบคุณพ่อแม่ เพราะพวกเขาไม่เคยช้อนโย
ไว้ในบ้าน ไม่อายที่จะพาเราไปเจอโลกข้างนอก

**เรามักเห็นครอบครัวญี่ปุ่นฝึกให้ลูก ๆ ดูแลตัวเอง
ให้ทำงานบ้าน ฝึกให้มีความรับผิดชอบ โยเองก็เป็น
อย่างนั้นด้วยไหม**

เรื่องความรับผิดชอบ ก็ทำอะไรด้วยตัวเองตั้งแต่เด็ก

นะคะ งานบ้านก็ทำบ้าง แต่ไม่เยอะ ที่อยากทำแล้วไม่ได้ทำ
คือทำครัว เพราะยายเป็นคนทำครัวเป็นหลัก พ่อแม่ทำงาน
ข้างนอกบ้าน เราไม่มีกับข้าวให้ซื้อสะดวกสบายเหมือน
เมืองไทย ยายเป็นคนทำครัวและยายก็เป็นคนซักล้างยิ่งกว่า
แม่ เลยไม่อยากให้ลูกถือมีดหั่น ผักโน้นทอดนี่นั่น แต่พอออก
มาใช้ชีวิตที่โตเกียวเรามีเพื่อน อยากจะทำอะไรก็ทำด้วยกัน
พอใช้ชีวิตที่หอพักมหาวิทยาลัยต้องอยู่ร่วมกับเด็กทั่วไป เรา
ต้องทำตัวเข้มแข็ง เพราะไม่อยากให้คนอื่นมองว่าเรามอง
ไม่เห็นแล้วทำอะไรไม่เป็น แล้วเราเป็นวัยรุ่นด้วย เราอยาก
เหมือนคนอื่น อยากให้คนอื่นมองว่าเราเป็นคนปกติทั่วไป
ก็พยายามทำตัวปกติ แต่บางทีก็ลำบากมากในการทำตัวเอง
ให้เหมือนคนปกติ ซึ่งจริง ๆ แล้วไม่ต้องลำบากไม่ต้อง
เข้มแข็งขนาดนั้นก็ได้อ่ะ (ยิ้ม) แต่ตอนนั้นรู้สึกอย่างนั้น เพราะ
ไม่อยากให้คนอื่นมองเราเป็นคนที่แตกต่างจากเขามาก ๆ

ทราบว่าคุณชอบอ่านหนังสือตั้งแต่เด็ก

ใช่ค่ะ เริ่มต้นจากครอบครัว พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย
ลุงป้าน้าอาทั้งหลายที่อยู่ใกล้ ๆ บ้าน ถ้าใครมีเวลาโยก็ดึงมา
ให้ช่วยอ่านหนังสือให้ฟัง ส่วนใหญ่ชอบฟังเป็นวรรณกรรม
เพราะนิทานจะสั้นเกินไป คนที่อ่านหนังสือให้ฟังเยอะที่สุด
คือคุณตา เพราะคุณตาอยู่บ้าน มีเวลาอ่านหนังสือ อันนี้
เป็นการเปิดประตูโลกหนังสือให้โยเลย พอขึ้น ป.1 ได้
เรียนอักษรเบรลล์ จำได้ว่าปิดเทอมหน้าร้อนของญี่ปุ่น โยยืม
หนังสือจากห้องสมุดโรงเรียนมาอ่านที่บ้านกว่า 30 เล่ม ดีใจ
ที่ไม่ต้องรอผู้ใหญ่มาอ่านหนังสือให้เรา เราอ่านหนังสือได้เอง
แล้ว ตั้งแต่ตอนนั้นใคร ๆ ก็บอกว่าเราเป็นหนอนหนังสือ

ห้องสมุดใบหม่อน ที่ อ.อุ้มทอง จ.สุพรรณบุรี

พ่อแม่รับส่งที่โรงเรียนทุกวัน มีเวลานั่งรถอยู่ประมาณ 20-30 นาที อ่านระหว่างนั่งรถทุกวัน และต้องมีหนังสือติดตัวไว้ 2-3 เล่ม จะไปตัดผม หรือไปทำอะไรก็ตาม ไม่บ่นเลย รอเป็น 2-5 ชั่วโมงได้ เพราะมีหนังสืออ่าน แล้วอ่านหนังสือได้ทุกที่ ในผ้าห่มก็อ่านได้ นั่งรถหรือไฟดับก็ไม่มีปัญหา

ตอนเด็ก ๆ มีหนังสือเล่มไหนที่อ่านแล้วชอบมาก และยังอยู่ในใจถึงวันนี้

เรื่องโตะโตะจ๊ะ ตอน 6-7 ขวบ ได้รู้จักโตะโตะจ๊ะ เป็นครั้งแรก ฟังจากเทปคาสเซ็ทที่ผู้เขียนคือคุณเท็ตสึโกะคุโรยานางิ อ่านอัดเสียงไว้ ตั้งแต่นั้นก็อ่านซ้ำไปซ้ำมา เป็นภาษาไทยบ้างภาษาญี่ปุ่นบ้าง อ่านคนละช่วงวัยก็ได้ความรู้สึกคนละแบบ แต่ตอนเด็กรู้สึกสนุกมาก เพราะเราวัยเดียวกับโตะโตะจ๊ะ เราก็นึกถึงโตะโตะจ๊ะ แต่พอโตมานิดหนึ่งเราก็นึกถึงว่าตอนโตเนี่ยโตะโตะจ๊ะเป็นยังไงน้อ แล้วพอโตมาอีกนิดหนึ่ง เราเริ่มมองจากมุมมองครู ตอนนั้นครูใหญ่เขาคิดยังไงถึงจะทำอย่างนั้นน้อ หรือว่าแม่รู้สึกอย่างไรตอนที่โตะโตะจ๊ะโดนไล่ออกจากโรงเรียนแรก

ตอนเด็ก ๆ โยะเข้าข่ายเหมือนโตะโตะจ๊ะไหมคะ

อาจจะใช่เหมือนกัน เพราะเป็นเด็กที่ไม่ค่อยกลัวผู้ใหญ่ เป็นลูกคนเล็กด้วย รอบ ๆ มีแต่ผู้ใหญ่ ตามใจจัง ไม่ตามใจจัง แต่เราไม่กลัวผู้ใหญ่ตั้งแต่เด็กอยู่แล้ว เล่นกับครูเหมือนเป็นเพื่อนเลย ก็อาจจะเด็กที่แปลก ๆ และเป็นเด็กขี้สงสัย ถามโน่นนี่นั่น แม่เคยบอกอย่าถามแม่มากเกินไป

ไปเปิดดิคชันนารีไป บางอย่างแมก็ไม่รู้

ความฝันตอนเด็ก อยากเป็นอะไร

ตอนนั้นหนูฝันตามคำสอนของแม่ คืออยากเป็นครู เราก็ไม่รู้ว่าความฝันคืออะไรด้วยใจคะ เราไม่มีคนรอบข้างให้ถามโน่นนี่นั่น อย่างโรงเรียนสอนคนตาบอดที่ต่างจังหวัดที่ญี่ปุ่นส่วนใหญ่เขาจะเรียนนวดต่อหลังจากเรียน ม.6 จบเด็กต่างจังหวัดที่ไหนก็เหมือนกัน อย่างเด็กไทยตอนเด็ก ๆ เวลาใครถามก็มักจะบอกว่าอยากเป็นครู อยากเป็นพยาบาล อยากเป็นทหาร อยากเป็นตำรวจ อย่างคนตาบอดที่ญี่ปุ่นอาชีพที่ดีคือเป็นครูสอนนวด เพราะเป็นงานข้าราชการมั่นคง สวัสดิการครบทุกอย่าง

แล้วเริ่มมาชัดเจนกับความฝันตอนไหน

ก็เปลี่ยนไปเรื่อย ๆ นะคะ ตอน ม.ปลาย อยากจะทำอะไรที่เกี่ยวกับภาษา เพราะชอบภาษาอังกฤษตั้งแต่ ม.1 รู้สึกว่าภาษาอังกฤษเป็นสะพานเชื่อมให้คนที่มาจากคนละประเทศสื่อสารกันได้ ตอนนั้นเลยอยากเป็นล่าม แต่พอไปเรียนที่อเมริกา ความฝันนั้นมันเปลี่ยนไป กลับมามองว่าเราใช้ภาษาอย่างเดียวยังไม่ไหวหรอก เพราะตัวเองเป็นคนค่อนข้างมีความคิดเห็นส่วนตัวสูง การเป็นล่ามต้องสื่อความตรงเป๊ะ ๆ เราต้องถ่ายทอดฝ่าย A ไปฝ่าย B เป็นอีกภาษาหนึ่ง ซึ่งเราไม่สามารถใช้ความรู้สึกนึกคิดของเราได้ เลยคิดว่าน่าจะไม่ใช่หรอก แต่งานล่ามโยก็รับไปเรื่อย ๆ จนปัจจุบันบางที่มีงานพิเศษก็รับเข้ามา แต่ตอนที่อยู่อเมริกา

คนพิการไม่ว่าประเภทไหนก็ตามเราเป็น
กลุ่มที่ถูกช่วยเหลือมาตลอด เลยอยากพิสูจน์ให้รู้ว่า
เราสามารถช่วยคนอื่นได้ เรามีค่าในสังคมด้วย
ไม่ใช่เป็นแค่สร้างภาระให้กับสังคมตลอด

เริ่มอยากทำงานด้านสังคม เพราะที่อเมริกาในสังคมมีคน
หลากหลายจริง ๆ เพราะตอนอยู่โรงเรียนสอนคนตาบอด
ที่ญี่ปุ่น เราอยู่กับพวกเดียวกัน เหมือนกับที่อยู่ในบึง แต่พอ
ไปที่นี้เราสัมผัสด้วยตัวเองว่า ในโลกใบนี้มีคนหลากหลาย
จริง ๆ โดยที่มีภูมิหลังหลากหลายมาก

ที่อเมริกาคือจุดหนึ่งที่ทำให้เราได้เปิดโลก

ใช่ค่ะ และเราต้องพึ่งตัวเองมากขึ้นด้วย เพื่อนก็
ตกใจว่าเรากล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น คืออเมริกาเป็น
ฐานทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นบุคลิกหรือทักษะด้านภาษาก็ตาม
ตอนอยู่อเมริกาอยู่ในสังคมคนอเมริกันจริง ๆ แล้วสมัยนั้น
อินเทอร์เน็ตได้มีเยอะ เฟซบุ๊กไม่มี แล้วจะมีกฎด้วยว่า
เราติดต่อบ้านบ่อยมากไม่ได้ เลยต้องอยู่ที่โน่นโดยที่ไม่ค่อย
ได้ติดต่อฝ่ายญี่ปุ่น จำได้ว่าเรารอคอยเพื่อนที่จะส่งจดหมาย
ที่เป็นเทปคาสเซ็ท เขาก็เล่ามาว่า ตอนนั้นกับแฟนเป็นยังงี้
ร้องไห้มากร้องไห้ไปพูดไปก็มี ตอนนั้นที่ญี่ปุ่นเพลงนี้ฮิต เขาก็
สอดแทรกเข้าไป ส่วนเราก็บอกว่า คนที่โรงเรียนเป็นยังงั้น
เป็นยังงี้ เล่าผ่านเทปไปเหมือนกัน

การมองไม่เห็นเป็นอุปสรรคที่ยากกว่าคนปกติ ใหม่กับการใช้ชีวิตในต่างประเทศ

มันก็ยาก อย่างหนึ่งคือเราจับสถานการณ์ไม่ค่อยได้
ว่าเกิดอะไรขึ้น อย่างเหตุการณ์วันที่ 11 เดือนกันยายน
2001 โยเพิ่งไปอเมริกาได้ 2 เดือน จำได้ว่าครูประกาศ
ทางโรงเรียนว่าเกิดอะไรขึ้น เขาก็ส่งเรากลับไปที่โรงเรียน
สอนคนตาบอด ปล่อยเด็กกลับบ้าน ก็ไปดูทีวีด้วยกัน เรา
ไม่ค่อยรู้เรื่องว่าอะไรเป็นอะไรเกิดขึ้น ใครบางคนบอกว่า
เหมือนการโจมตีเพิร์ลฮาร์เบอร์ นั่นแหละทำให้เรากลัวว่า
จะต้องกลับบ้านหรือเปล่า เพราะเราไม่ได้เห็นภาพทางทีวี
ค่ะ แม้มันเป็นห่วง ถึงแม้ว่าโรงเรียนที่เราเรียนอยู่จะไกลมาก

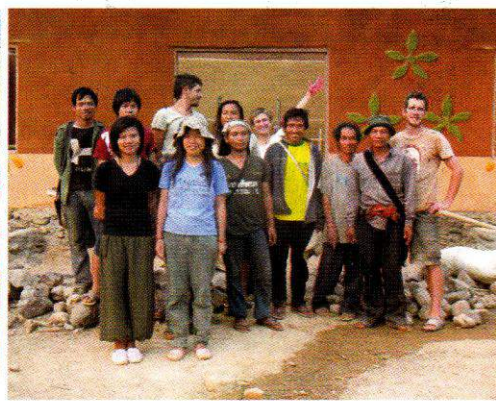
กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น คนละฟากของประเทศเลย แต่เหตุการณ์
อย่างนี้เกิดขึ้นตอนที่เรายังไม่ได้เก่งภาษา จับสถานการณ์ไม่ได้
ทำให้กังวลกว่าคนทั่วไป แต่ในเรื่องการเรียนภาษา โยคิดว่า
เป็นข้อดีเหมือนกัน เพราะถ้าเกิดคนตาบอดอยากจะใช้ชีวิต
ในต่างประเทศ เราต้องใช้ภาษาของเขาให้ดี เพราะไม่มีทาง
ที่จะใช้ชีวิตโดยไม่ใช้ภาษาเขา เราซื้อสินค้าโน่นนี่นั่นไม่ได้
ดูตัวเลขบนแคชเชียร์ไม่ได้ เลือกอาหาร ดูป้ายรถเมล์ด้วย
ตัวเองไม่ได้ ทำให้ต้องฝึกภาษา สัมผัสกับภาษาให้มาก

ทำให้เราได้ทักษะด้านภาษาดีกว่าคนปกติ หรือเปล่า

ไม่แน่ใจว่าจะดีกว่าคนปกตินะ เพราะการได้ยินไม่ใช่
ดีกว่าคนปกติ แต่การได้ยินเป็น source หลัก ๆ ของเราอยู่แล้ว
ทางที่ข้อมูลเข้ามาส่วนใหญ่ทางการมองเห็นประมาณ 80
เปอร์เซ็นต์ของข้อมูลหลัก ๆ ทั่วไป แต่เราขาดตรงนี้ เพราะ
ฉะนั้นต้องขยาย 20 เปอร์เซ็นต์นั้นให้เป็น 100 เปอร์เซ็นต์
ของเรา ฉะนั้นต้องใช้การได้ยินให้แม็กซิแม่ม บางทีการได้ยิน
ของเราไม่ได้ดีมากหรอก แต่เราตั้งใจ อย่างภาษาก็เหมือนกัน
เราไม่สามารถใช้สายตาได้ เลยต้องใช้การได้ยินบ่อย ทำให้
ซึมซับภาษาเข้าม่าย

มาเรียนที่โตเกียวตั้งแต่อายุ 15 ตอนเรียน มหาวิทยาลัยก็ยังอยู่ที่โตเกียวอีก คงคุ้นชินกับการเป็น คนเมืองหลวง ไปไหนมาไหนเองได้คล่อง

พอใช้ได้ค่ะ เพราะตั้งแต่เรียนมหาวิทยาลัยต้องไป
ไหนมาไหนด้วยตัวเอง บางทีรู้สึกอึดอัดเพราะเพื่อนจะ
ขี่จักรยานไปโน่นไปนี้ได้ เราขี่ไม่ได้ต้องเดินเอา หรือขึ้น
รถเมล์ใช้รถสาธารณะ แต่มันทำให้เรากล้าเดินทางมากขึ้น
เพราะสมัยเรียนที่โรงเรียนสอนคนตาบอดยังมีเพื่อนที่ไปด้วย
โยชอบหลงและจำทางไม่ค่อยเก่ง แต่ที่เก่งคือพูด ถ้าอยู่ใน

กิจกรรมอาสา ณ ศูนย์เรียนรู้บ้านดอย

เมืองใหญ่ ๆ ก็ขอความช่วยเหลือได้ตลอด จะถามเพื่อนไว้ก่อนว่าไปยังไง ถ้าหลงทางค่อยถามเอา

ติดกับคนตาดีเวลาหลงทาง มักไม่ค่อยเอ่ยปากถามใคร

ใช่ ๆ คนตาดีบางทีน่าจะสารเหมือนกันนะ วนไปวนมาอยู่นั่น เป็นชั่วโมงนะบางที เราก็บอกว่าทำไมไม่ถาม เขาบอกเดียว ๆ ลองเดินไปเองก่อน 30 นาทีผ่านไปก็ยังไม่จริง ๆ แล้วคนตาบอดโชคดีในหลาย ๆ ด้านเหมือนกัน

ตอนที่เรียนมหาวิทยาลัย ทำไมถึงเลือกมาเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนที่เมืองไทย

เป็นโครงการระหว่างมหาวิทยาลัย ซึ่งมีคอนเนกชันกับมหาวิทยาลัยหลาย ๆ แห่งทั่วโลก เด็กคนไหนอยากจะไปเรียนที่ไหนก็ส่งเอกสารไปให้เขาเลือก โยตั้งใจจะมาเมืองไทย เพราะมีเพื่อนคนไทยตั้งแต่เรียนมหาวิทยาลัยปี 1 ครั้งแรกที่มาเมืองไทยคือมากับค่ายมหาวิทยาลัย สร้างโบสถ์คริสต์นิกายให้กับชุมชนชาวเขา ตอนนั้นเหมือนเด็กตกหลุมรักปิ้งทุกอย่าง ไม่มีอะไรที่ไม่ชอบ อาหารไทยอร่อย คนไทยใจดี อากาศดี ชอบทุกอย่าง เลยอยากรู้จักเมืองไทยมากขึ้น หลังจากนั้นก็มาเป็นอาสาสมัครที่มูลนิธิส่งเสริมอาชีพคนตาบอด ไปอยู่ที่นั่น 2 เดือนอยู่กับพี่ ๆ น้อง ๆ ส่วนใหญ่เป็นคนตาบอดเหมือนกัน เราเลยต้องสื่อสารกันโดยภาษา ทำให้ได้ฝึกภาษาได้อีกระดับหนึ่ง แล้วมาเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนตอนปี 3

สนใจเรื่องงานอาสาโดยเฉพาะ

ตอนนั้นไม่เคยคิดจะทำงานอาสาเป็นหลักหรอกค่ะ ชอบทำงานที่ได้เงินด้วย เพราะยังชอบมีเงินซื้อนั่นนี่ โดยเฉพาะตอนนั้นชอบซื้อปิ้ง แต่ที่รู้คือชอบทำงานร่วมกับคนอื่นแล้วรู้สึกตัวเองมีประโยชน์ คนพิการไม่ว่าประเภทไหนก็ตามเราเป็นกลุ่มที่ถูกช่วยมาตลอด เลยอยากพิสูจน์ให้รู้ว่า

เราสามารถช่วยคนอื่นได้ เรามีค่าในสังคมด้วย ไม่ใช่เป็นแต่สร้างภาระให้กับสังคมตลอด

ตั้งใจไหมคะว่าเรียนจบแล้วอยากทำงานที่เมืองไทย

ตั้งใจค่ะ เพราะอยากทำงานด้านสังคม แล้วไหน ๆ ก็เรียนภาษาไทย เราก็ได้ภาษาอังกฤษด้วย สมัยเรียนที่ธรรมศาสตร์ก็ฝึกงานไปด้วย รับจ้างจาก NGO ไปด้วย เก็บประสบการณ์ไว้ แต่พอตีปลายปี 4 พ่อไม่ค่อยสบายเลยตัดสินใจกลับมาทำงานที่โตเกียวก่อน

เป็นงานประเภทไหนคะ

งานออฟฟิศทั่วไป ทำงานในแผนกไอที แล้วก็ช่วยคนต่างชาติในบริษัท โดยประสานงานกับผู้แปลเอกสารต่าง ๆ ในบริษัท แต่ค่อนข้างเครียด เพราะเป็นงานที่เราไม่ชอบ และรู้สึกทางบริษัทจ้างโดยที่พวกเขาไม่ได้คาดหวังจากเรา เขายกย่องเหมือนอย่างเดียว เพื่อนคนไทยบอกว่าที่ไทยก็มีเหมือนกัน บริษัทใหญ่ ๆ จะมีการจ้างคนตาบอดโดยไม่มีตำแหน่งที่เหมาะสมกับแต่ละคน หรือว่าตำแหน่งเหมาะสมแต่ไม่มีงานให้ทำ ไม่มีใครสนใจจะใช้ประโยชน์จากจ้างที่เป็นคนพิการ สถานการณ์ที่โตเกียวก็คล้าย ๆ กัน ตอนนั้นมีปัญหาเศรษฐกิจต่ำลง ทุกสิ่งทุกอย่างจึงห่วยไม่ค่อยดี เลยไม่ค่อยได้ทำอะไรเข้าไปใหญ่ พอรู้ว่าบริษัทไม่ได้ต้องการเราเป็นพิเศษ ก็เริ่มหางานอื่นทำ เวลาว่าง ๆ ก็สอนภาษาญี่ปุ่นให้คนต่างประเทศ อย่างคนเวียดนาม ลาว ไทย ฟริทาสโกบ์ พอทำงานในบริษัทปีที่ 2 โยได้มาประชุมผู้นำเยาวชนที่เป็นคนตาบอดจากหลายประเทศที่กรุงเทพฯ ตอนนั้นมีวิทยากรชื่อ Sabriye Tenberken เป็นคนเยอรมัน เธอกับแฟนชื่อ Paul Kronenberg เป็นคนเนเธอร์แลนด์ ทั้งคู่เป็นคนก่อตั้งโรงเรียนสอนคนตาบอดแห่งแรกในทิเบต และค่อนข้างประสบความสำเร็จมาก ๆ ออกสื่อทั้งในยุโรปและอีกหลายประเทศ มีหลายคนขอมาให้ไปสอนทักษะกับองค์กร

โยเป็นคนชอบอ่านหนังสือมาก หนังสือเป็นสิ่งที่ย่เปลี่ยนชีวิตของเราตลอด หนังสือเป็นประตูสู่โลกกว้าง หนังสือเป็นเพื่อนสนิทที่โยภูมิใจมาก ๆ เลยอยากให้เป็นคนทั่วไปเข้าใจว่าเพื่อนที่เรารู้จักอยู่นั้นเป็นคนสุดยอดแค่ไหน

ของแต่ละที่ เขาก็คิดว่าถ้าเกิดจะต้องไปสอนที่ 10 ประเทศ ใช้เวลาทั้งชีวิตคงไม่พอแน่เลย เลยคิดจัดตั้งสถาบันนานาชาติสำหรับผู้ประกอบการและนักกิจกรรมทางสังคมขึ้นมา ที่ภาคใต้ของอินเดีย ก็มีคนที่แนะนำให้โยคุยกับเขา เพราะเขารู้ว่าโยอยากทำงานด้านพัฒนาสังคมแต่ยังไม่มีริเริ่มชัดเจนเลยได้คุยกัน เขาบอกเขาชอบความคิดของเราและอยากให้สมัครไปเรียน เราเลยสมัครและได้รับเลือกเป็นรุ่นแรกของสถาบันไปเรียนที่อินเดีย

การไปเรียนที่อินเดียถือเป็นจุดเปลี่ยนของชีวิต

ใช่ค่ะ การไปเรียนที่อินเดียทำให้กล้าแสดงความคิดเห็นของตัวเองมากขึ้น คนญี่ปุ่นพอโตเป็นผู้ใหญ่แล้วคุณต้องทำตัวเป็นผู้ใหญ่ ต้องมองชีวิตเป็นของจริง อย่าเพ้อฝันมากเกินไป ที่จะทำให้ทำอะไรได้นั้นโดยไม่มีหลักฐานอะไรเลย อันนี้คือบรรยากาศของสังคมผู้ใหญ่ญี่ปุ่น ซึ่งผิดกับการไปเจอเพื่อน ๆ หลากหลายชาติที่มาเรียนด้วยกัน แต่ละคนมีความฝันหลากหลายมาก พื้นฐานของแต่ละคนก็แตกต่างกัน บางคนเรียนแค่พื้นฐานการเขียนการอ่านเฉย ๆ วุฒิประภคยังมี แต่เรารวมตัวกันแล้วเรียนวิธีการบริหาร ทำให้กล้าที่จะวางแผน กล้าจะฝันต่อไป ไม่ว่าจะอายุเท่าไรก็ตาม

แต่เวลาเรารู้สึกญี่ปุ่น มักเห็นตัวละคร ชอบพูดถึงการทำตามความฝัน แต่ความเป็นจริงกลับเป็นอีกอย่าง

ความเป็นจริงไม่เลย ยิ่งกว่าไทยนะ คนไทยเวลาเปลี่ยนอาชีพไม่มีใครมอง ถ้าคุณมีความสามารถ มีทางเลือกที่ดีกว่าที่เดิมก็ไปสิ ทำไมจะอยู่ต่อ แต่ที่ญี่ปุ่นถ้าเปลี่ยนงานไปทำโน่นทำนี่จะถูกมองเป็นคนล่องลอย คนที่ไม่สามารถอยู่กับที่ได้ คือคนที่ไม่ค่อยน่าเชื่อถือ ไม่เป็นผู้ใหญ่ ทำให้มุมมองของเรากว้างมากขึ้น คนไทยก็แบบหนึ่ง คนญี่ปุ่นก็อีกแบบหนึ่ง

ฝรั่งก็อีกแบบหนึ่ง ต่างคนก็ต่างมีความสุขคนละแบบ วิธีชีวิตแบบญี่ปุ่นก็โอเค แต่ไม่ใช่วิถีเดียวที่เราต้องทำตาม เลยบอกกับทุกคนว่าโยคงกลับไปทำงานที่ญี่ปุ่นไม่ได้แล้ว เพราะรู้สึกอึดอัดกับการถูกขังไว้ในกรอบ

ตอนเรียนที่อินเดีย เริ่มคิดถึงโครงการเกี่ยวกับห้องสมุดหรือยังคะ

ตั้งแต่ยังไม่ได้ไป ก็คิดจะทำงานด้านห้องสมุดอยู่แล้ว เราทำรีเสิร์ชที่ญี่ปุ่นไปห้องสมุดหลายแห่งในประเทศญี่ปุ่น ในเมืองไทยก็แวะไปดูห้องสมุดชุมชน ไปดูงานโน่นนี่นั่นในใจอยากจะทำงานด้านห้องสมุด แต่ยังไม่มีความชัดเจน ซึ่งตอนนั้นผู้นำที่สถาบันที่อินเดีย เขาสอนว่า ให้ลองนึกถึงประเทศที่คุณอยากจะไปทำงานว่าคุณอยากทำอะไรมากที่สุด เราเลยคิดถึงตอนเคยมาเมืองไทย สังเกตว่าไม่ว่าจะเป็นเด็กพิการหรือไม่พิการก็ตาม หนังสือสำหรับคนไทยไม่เหมือนหนังสือสำหรับคนญี่ปุ่น โยเป็นคนชอบอ่านหนังสือมาก หนังสือเป็นสิ่งที่ย่เปลี่ยนชีวิตของเราตลอด หนังสือเป็นประตูสู่โลกกว้าง หนังสือเป็นเพื่อนสนิทที่โยภูมิใจมาก ๆ เลยอยากให้คนทั่วไปเข้าใจว่าเพื่อนที่เรารู้จักอยู่นั้นเป็นคนสุดยอดแค่ไหน แล้วอีกอย่างคือหนังสือในเมืองไทยราคาแพงด้วย ห้องสมุดก็น้อย โยเจอห้องสมุดเก็บค่าสมาชิกด้วย ซึ่งที่ญี่ปุ่นไม่เคยมี

สำหรับในประเทศญี่ปุ่น ทราบว่าแต่ละหมู่บ้านแต่ละเมืองจะมีห้องสมุดไว้คอยบริการ

ขนาดโฮมเลสคนไม่มีบ้านก็เข้าไปใช้บริการห้องสมุดได้เลย หรือคุณตาคุณยายที่แก่แล้วไม่มีลูก ไม่มีหลาน ไม่มีอะไรทำ อยู่บ้านเหงา ก็มาใช้บริการที่ห้องสมุด ห้องสมุดที่ญี่ปุ่นไม่ใช่มีแต่หนังสืออย่างเดียว หน้าที่อีกอย่างของห้องสมุดคือเป็นแหล่งชุมชน ทุกโรงเรียนมีห้องสมุดที่มีหนังสือ

ของรางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่มอบให้น้อง ๆ

เด็ก ๆ กำลังทำที่ค้นหนังสือ

เยอะและเข้าถึงง่าย ถ้าคนไม่สะดวกเดินทางมายืมหนังสืออย่าง คนพิการ คนแก่ ห้องสมุดประชาชนก็มีบริการส่งหนังสือฟรีถึงบ้าน คนตาบอดถ้าเข้าห้องสมุด สามารถลงชื่อจองอาสาสมัครและนัดวันให้อาสาสมัครมาช่วยอ่านหนังสือได้ด้วย

โครงการคาราวานนอนหนังสือ จึงเป็นรูปเป็นร่างขึ้น

ตอนแรกวางแผนจะเป็นห้องสมุดเคลื่อนที่เท่านั้น โดยเราเลือก 4 ที่ที่อยู่ละแวกเดียวกัน แล้วเราก็เขียนไปโดยใช้รถตู้ หรือรถเมล์แปลงเป็นห้องสมุดเคลื่อนที่ โดยไม่มีออฟฟิศเลย แล้วก็จ้างคนสัก 3 คน ทำไปเรื่อย ๆ ถ้าเกิด 4 ที่นั้นอยู่ด้วยตัวเองได้แล้ว เราสามารถฝากห้องสมุดไว้กับชาวบ้านในชุมชนได้ เราค่อยย้ายไปอีกที่หนึ่ง แต่ปรากฏมันไม่เวิร์ค เพราะหนึ่งงบประมาณมันสูงเกินไป สอง-ครอบครัวคนไทยชอบอยู่กับบ้าน อยู่ที่บ้าน ไม่มีใครอยู่กับรถตลอดก็เลยปรับเป็นกิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่แทน โดยใช้รถของเพื่อน หรือเช่ารถตู้ แล้วขนหนังสือไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในวันเสาร์-อาทิตย์ที่มีอาสาสมัครว่าง

เริ่มต้นโครงการทำคนเดียวเลย

ใช่ค่ะ ก็ทำเท่าที่คิดได้และเท่าที่หาได้ ไม่ว่าจะเป็นสตังค์ หนังสือ รถ หรือบุคลากร หาได้เท่าไรก็ลองใช้อันนั้นดู แต่เป็นวิธีที่ใช้เวลานานเพราะไม่ค่อยได้วางแผนชัดเจน แต่ถ้าคิดว่าให้เราพร้อมก่อน มีสตังค์ก่อน หรือรอคนมาสนับสนุนก่อน คงต้องรอสัก 3 ปี โชคดีที่ว่าเมืองไทยเป็นประเทศที่ไม่ได้เข้มงวดในการทำงานด้านนี้ ไม่ว่าคุณจะมีสมาคมหรือมูลนิธิหรือไม่ก็ตาม คุณมีเงินของคุณก็ทำได้ รัฐบาลไม่ได้มาเข้มงวดด้านนี้ ก็ดี เพราะบางประเทศนี้เป็นไปไม่ได้เลยที่ว่าเราทำงานอย่างนั้นโดยไม่มืองค์กรรองรับ

กิจกรรมครั้งแรกเราทำคือไปที่บ้านเด็กอ่อนปากเกร็ด มีแคโยกับพี่อีกคน เอาหนังสือไปอ่าน 2-3 เล่ม แล้วไปสอนน้อง ๆ พับกระดาษ หลังจากนั้นก็รวบรวมอาสาสมัครสัก 10 คน แล้วจัดกิจกรรมที่สวนรถไฟ ศูนย์ผู้ลี้ภัยแถว ๆ สุทธิสาร ประมาณเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม ปี 2553

มีหลักในการเลือกสถานที่ที่ไปทำกิจกรรมอย่างไร

ตอนแรกไม่รู้จะเลือกยังไง เพราะมีชุมชนที่ขาดด้านนี้เยอะมาก แต่สุดท้ายตกลงว่าจะต้องมีคนที่ทำงานร่วมกันได้ในระยะยาว และเข้มแข็งอยู่แล้ว อย่างที่อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณฯ มีอาจารย์วิบูลย์ ปานบุญ บ้านของท่านตั้งใจจะทำเป็นห้องสมุดชุมชนอยู่แล้ว พอได้เจอกันคุยกัน คิดว่าน่าจะทำโครงการนี้ได้ ถ้าไม่มีอาจารย์วิบูลย์คงทำอะไรไม่ได้เลย เพราะว่าเราไม่ได้เป็นคนในชุมชนนั้น ถึงแม้จะเดินทางไปหาเขาบ่อยเท่าไรก็ตาม คนในชุมชนก็ไม่ได้นับถือเรา ไม่ได้เชื่อเราด้วย การทำงานในชุมชนต้องพึ่งคนในชุมชนนั้นด้วย ที่อำเภอพริ้ว จังหวัดเชียงใหม่ ก็คล้าย ๆ กัน อันนี้ก็โดยบังเอิญ มีหัวหน้ามูลนิธิชื่อมูลนิธิอุ๋นใจ ที่อำเภอพริ้วติดต่อมาทางอี-เมลล์ว่าเขาทำงานด้านพัฒนาชุมชนแล้วสังเกตว่าเด็ก ๆ ที่โน่นไม่ค่อยชอบอ่านหนังสือ มาทำงานร่วมกันได้ไหม โยก็ได้ไปดูชุมชนของเขา รู้สึกสนใจ เลยได้ย้ายมาอยู่ที่อำเภอพริ้ว ตอนนั้นภาษาเหนือก็ไม่รู้เลย ไม่รู้จักใครสักคนในเชียงใหม่ ปรีक्षाเพื่อนว่าจะย้ายไปดีไหม เพื่อนก็บอกว่า อ้าว! ตอนมาเมืองไทยก็ไม่รู้จักใครเหมือนกันไม่ใช่เหรอ เออ...จริงนี่หว่า

อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณฯ กับ อำเภอพริ้ว จังหวัดเชียงใหม่ จึงเป็น 2 ชุมชนหลักที่โครงการคาราวานนอนหนังสือทำงานอยู่

ห้องสมุดที่ญี่ปุ่นไม่มีแต่หนังสือ
อย่างเดียว หน้าที่อีกอย่างของห้องสมุดคือ
เป็นแหล่งชุมชน ทุกโรงเรียนมีห้องสมุดที่มี
หนังสือเยอะและเข้าถึงง่าย ถ้าคนไม่สะดวก
เดินทางมายืมหนังสือ อย่าง คนพิการ คนแก่
ห้องสมุดประชาชนก็มีบริการส่งหนังสือฟรี
ถึงบ้าน

ใช่ค่ะ คือตั้งใจที่จะทำงานในกรุงเทพฯ อยู่แล้ว
เพราะกรุงเทพฯ มีกิจกรรมเยอะมาก ถ้าจะทำกิจกรรมที่
บ้านพักเด็กกำพร้าหรือบ้านเด็กพิการจะมีคนมาทำบุญทำ
กิจกรรมเยอะมาก บางที่ต้องจองเป็นคิว ๆ เขามีกิจกรรม
ของเขาเยอะแยะอยู่แล้ว เราก็ต้องหุ่มเทไปหามุมไหนที่ถูกלים
หรือมองไม่เห็นชัดเจนจากคนอื่น ๆ

การไปที่เดิม ซ้ำ ๆ เพื่อตกย้ำในเรื่องที่เราอยาก ทำให้มันเกิดขึ้น

โยเข้าใจว่าความปลุกฝังเรื่องการอ่านหรือการทำ
ห้องสมุดไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ อย่างที่คิดไว้ อย่างที่พี่สาวตอนนี
เรามีห้องสมุดที่เปิดขึ้นถาวร ตอนแรกก็มีกิจกรรมเคลื่อนที่
แต่คนภาคเหนือค่อนข้างขี้อาย ไม่ค่อยกล้ารับคนข้างนอก
เข้ามาในบ้าน เลยรู้สึกว่ถ้าทำอย่างนี้ไม่เวิร์คแน่ ต้องมี
สถานที่ที่เปิดให้ชัดเจน ถ้าเกิดเขาอยากมาหา ก็มาหาเราได้
ห้องสมุดเคลื่อนที่เราก็กทำ แต่ไม่ใช่ว่าจะใช้วิธีนั้นวิธีเดียว
ถึงแม้ว่าเราพร้อมจะเข้าถึงแต่เขาไม่พร้อมที่จะรับเราเข้ามา
ในชุมชนเขา ก็จะไม่เกิดผล

เห็นที่อำเภอพร้าว โยไปส่งเสริมการอ่านให้กับ น้องที่เป็นเด็กพิเศษด้วย

ค่ะ น้องแววเป็นเด็กพิการทางสติปัญญา เราก็กไปที่
บ้านเขา ไปชวนเขาทำกิจกรรม คิดดูถ้าเกิดเราอยู่กับบ้าน
เป็นวัน ๆ โดยไม่เคยไปโรงเรียน ถ้าเป็นตัวเราเองก็เบื่อคะ
แล้วถ้าเกิดเป็นเด็กพิการที่อยู่กับที่ตลอดก็เหมือนคนแก่ที่อยู่
กับที่ตลอด จะเฉาไปเรื่อย ๆ เด็ก ๆ ก็เหมือนกัน เด็กพิการ
รุนแรงแค่ไหนก็ตาม นอกจากการดูแลของพ่อแม่แล้ว เขา
ควรได้รับการกระตุ้นจากข้างนอก ให้มีพัฒนาการด้วย เลย
คิดว่าการไปเยี่ยมของเรา เอาหนังสือไปให้ดู ไปเล่าโน่น
เล่านี้ก็เป็นอีกทางหนึ่งในการกระตุ้นพัฒนาการเขา

ปัจจุบันเงินทุนสำหรับโครงการได้รับการสนับสนุน จากที่ไหน

ทุนทั้งหมดเป็นเงินบริจาคค่ะ ซึ่งเราทำงานร่วมกับ
โรงเรียนอินเตอร์ ทางโรงเรียนเป็นฝ่ายหาทุนให้ โดย
ทำกิจกรรมกับเด็ก ๆ ให้เด็ก ๆ แข่งกันอ่านหนังสือ โดยผู้ใหญ่
สัญญาว่าถ้าน้อง ๆ อ่านหนังสือ 1 หน้า ผู้ปกครองต้องจ่าย
ให้ 1 บาท 2 อาทิตย์ผ่านไปเด็ก ๆ ก็มาทวงกับคุณพ่อคุณแม่
ว่าอ่านหนังสือได้ 100 หน้าแล้ว พ่อต้องจ่ายให้หนู 100 บาท
เสร็จแล้วเด็ก ๆ ก็รวบรวมสตังค์ที่ได้จากผู้ใหญ่มารวมกัน
แล้วส่งไปที่โรงเรียน โรงเรียนก็ส่งให้กับเรา โดยมีห้องสมุด
เนลสันเฮย์ เป็นอีกองค์กรหนึ่งที่ช่วยประสานงานให้

แล้วค่าใช้จ่ายส่วนตัวของโยล่ะคะ

โยได้เงินเดือนจากโครงการคาราวานหนังสือ
บางส่วน และพอมีงานอดิเรกงานหนึ่งเกี่ยวกับการส่งเสริม
การศึกษาให้กับคนตาบอดที่พม่าและลาว โยเป็นผู้ประสานงาน
ระหว่างหัวหน้าที่อเมริกาแล้วก็เพื่อนร่วมงานที่พม่ากับลาว
จึงได้รับค่าตอบแทนในส่วนนี้ แต่อยู่ที่พี่สาวค่าใช้จ่ายน้อย
มาก ไปไหนมาไหนหรือทำกิจกรรมอะไรก็ให้พี่ ๆ น้อง ๆ
ในห้องสมุดซื้อมอเตอร์ไซด์พาไป

เท่าที่ทำโครงการคาราวานหนังสือมา ได้เห็น ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างไรบ้าง

ที่อำเภอพร้าวรู้สึกว่พอเรามีห้องสมุดเป็นหลักเป็น
แหล่งแล้ว ก็มีคนเกษียณอายุแล้วมานั่งอ่านหนังสือพิมพ์
ทุกวัน บางคนเครียดทะเลาะกับแฟน ทะเลาะกับแม่ก็มาคุยเล่น ๆ
กับเรา มาอ่านหนังสือ ยืมหนังสือ ยืมทีวีดี พ่อแม่ก็พาเด็ก ๆ
มาอ่านหนังสือหลังเลิกเรียน เป็นจุดนัดพบ จุดผ่อนคลาย
ของคนทั่วไป ก็บอกไม่ได้ว่าเด็กพวกนี้จะเก่งขึ้นหรือคนที่
เกษียณแล้วจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นยังไง แต่ระหว่างทาง

โยชิมิ และ อ.วิบูลย์ ถ่ายร่วมกับพี่ ๆ จิตอาสาและเด็ก ๆ ที่มาร่วมกิจกรรมการอ่าน

มีห้องสมุดชุมชนกับไม่มีอันไหนดีกว่ากัน โยวามีดีกว่า มาห้องสมุดคุณทำอะไรก็ได้ อ่านหนังสือก็ได้ เล่นของเล่นก็ได้ ฟังเพลงก็ได้แต่ต้องเบา ๆ นะ ดูหนังก็ได้ เป็นที่ที่เราชิลได้โดยไม่ต้องจ่ายสักบาทหนึ่ง แล้วก็ปลอดภัยด้วย

แล้วที่อำเภออยู่ของละคะ

อันนี้พูดยากเพราะว่าเราไม่ได้อยู่กับเขาตลอด แต่ทุกครั้งที่ไปกิจกรรมคาราวานเด็ก ๆ จะมาตลอด ถามว่าเมื่อไหร่ที่ ๆ จะมาอีก เรานั้นแหละที่ไม่สามารถตอบคำถามของเขาได้อย่างที่ควร แต่หลังจากนี้เราจะพยายามเน้นกิจกรรมที่สุพรรณฯมากกว่าเดิม และหาเจ้าหน้าที่ประจำห้องสมุดด้วย และอยากทำกิจกรรมประจำเดือน เพราะถ้าเราเปิดห้องสมุดเฉย ๆ โดยไม่มีกิจกรรมส่งเสริมก็เป็นห้องสมุดที่ไม่มีชีวิต เหมือนทีวีหรือนิตยสารใหม่ ๆ นั้นแหละคะ เราต้องเอาใจใส่ เอาใจลูกค้า เอาใจประชาชน เราอยากให้เขาอ่าน อยากให้เขามาใช้บริการก็ต้องทุ่มเท

สำหรับโยสิ่งที่ได้รับกลับมาจากการทำโครงการคาราวานนอนหนังสือคือ

มีหลายอย่าง ประสบการณ์ในการทำงานด้านนี้เราไม่กลัวแล้ว เราทำได้ แม้เป็นองค์กรเล็ก ๆ แต่เราก็มีคนทำงานร่วมกับเรา ตอนนี้เป็นองค์กรที่จดทะเบียนแล้วเรียบร้อย ทำให้เราเข้มแข็ง มั่นใจในตัวเองมากขึ้น ในอนาคตถ้าเจออุปสรรคอะไรเราไม่น่าจะกลัวแล้ว เพราะเคยเจออะไรที่ต้องเผชิญกับมันคนเดียว แล้วก็แน่นอนอยู่แล้วที่งานเราจะเป็นงานที่ได้ความรู้สึกดี ๆ กับกลุ่มเป้าหมายตลอด อย่างทำงานบริษัทเราเป็นเพียงชิ้นส่วนของบริษัท มองไม่เห็นชัดเจนว่าสิ่งที่ทำจะมีผลต่อใครยัง

ใครอ่านเอกสารที่น่าเบื่อ ๆ เหล่านี้อยู่หรือเปล่า หรือไม่มีเราทำงานเพื่อเงินอย่างเดียวหรอ มันมีคำตอบอย่างนี้ขึ้นมาอยู่เรื่อย ๆ แต่ ณ บัดจุบันนี้ไม่ใช่ว่าเราจะทำงานร่วมกับทุกคนได้ในหมู่บ้านแต่ละบ้านก็มีปัญหาบ้าง บางคนก็ตอบรับไม่ดีหรือบางครั้งก็รู้สึกทำไมคนมาใช้บริการห้องสมุดน้อยจังเลย แต่คิดว่าอย่างน้อยมีคนรอคอยที่จะใช้ห้องสมุดในพุงนี้เราก็ควรจะทำต่อไป จำนวนไม่สำคัญเท่าคุณภาพ เราคิดว่างานนี้เป็นงานที่ทำให้มีความรู้สึกที่ดีต่อการทำงานมากกว่างานอื่น ๆ ที่เคยทำมาก่อน แล้วตัวเราเองก็ได้รับทักษะเยอะมากขึ้น ทักษะในการประสานงาน ทักษะในการบริหารบุคลากร บริหารเจ้าหน้าที่ หรือควบคุมอารมณ์ หาทุนทักษะหลายอย่างมันตามมาโดยจำเป็น ตามความจำเป็น

ยังมีความฝันอะไรที่อยากทำอีกคะ

ที่อำเภอพร้าว โยอยากจะมีที่ดินของเรา มีศูนย์ของเรา แบ่งเป็นห้อง ๆ ที่สามารถปรับใช้หลายอย่างได้ ให้คนในชุมชนมาใช้บริการของเราได้นอกจากห้องสมุด ที่สุพรรณฯเหมือนกัน ก็อยากจะทำถึงจุดนั้น และหวังว่าจะมีห้องสมุดชุมชนอย่างนี้ในอีกหลาย ๆ แห่งในประเทศไทย โดยที่เราไม่ลืมนึกถึงคนที่ไม่สามารถเดินเข้ามาห้องสมุดได้ด้วยตัวเอง ให้ห้องสมุดเคลื่อนที่ไปหาพวกเขาบ้าง หรือองค์กรที่มีห้องสมุดเคลื่อนที่อยู่แล้ว มีทรัพยากรพอใช้ได้ก็อยากให้นึกถึงคนเหล่านี้อยู่ด้วย

ติดตามข่าวสารของสมาคมคาราวานนอนหนังสือ

ได้ทาง www.facebook.com/ARCBookworm